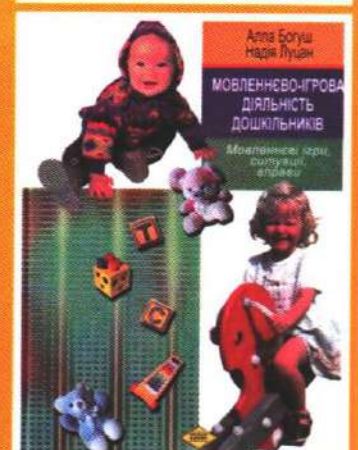

Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти

Збірник наукових праць

УДК 37.013.2

А 43

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 2 від 26 вересня 2019 року)*

Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти:
А 43 збірник наукових доповідей / за загальною редакцією д. п. н., доцента кафедри теорії і методики дошкільної освіти Ю. А. Руденко. – Одеса: Бондаренко М. О., 2019. – 334 с.

ISBN 978-617-7829-20-0

У збірнику наукових доповідей представлено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти» (29-30 жовтня 2019 року), присвяченої 80-річчю з дня народження та 60-річчю професійної діяльності лауреатки Державної премії у галузі освіти України в номінації «дошкільна освіта», дійсної членкині НАПН України, академіка, доктора педагогічних наук, професорки, завідувачки кафедри теорії і методики дошкільної освіти Богущ Алли Михайлівни. В збірнику вміщено наукові доповіді відомих учених, викладачів вищих закладів освіти, докторантів, аспірантів, здобувачів, практичних працівників України та країн ближнього зарубіжжя, в яких розкрито: проблеми розвитку мовлення дітей дошкільного віку; представлено сучасні технології розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку; розкрито проблеми підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти; інноваційні та сучасні технології в підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; технології формування професійної компетентності студентів у процесі фахової підготовки; питання психолого-педагогічного супроводу інклюзивної освіти дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти.

Збірник наукових праць адресовано науковцям, аспірантам, магістрам вищої освіти, педагогам практикам, фахівцям у галузі освіти, майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти.

УДК 37.013.2

*За достовірність фактів, дат, назв, посилань, літературні джерела тощо
відповідальність несуть автори матеріалів.*

ISBN 978-617-7829-20-0

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2019

Зміст

Аматьєва О. П., Бондаренко Н. Б. До проблеми формування комунікативної компетентності у дітей старшого дошкільного віку.....	3
Андрющенко Т. К. Підготовка майбутніх вихователів до інноваційної діяльності у закладах дошкільної освіти.....	5
Артемова О. І. Креативність як запорука успішного навчання студентів у вищій школі.....	9
Баран І. І., Чекал О. І. Теоретичні засади оптимізації процесу мовленнєвого самовираження дошкільників.....	10
Березовська Л. І. Міждисциплінарний підхід у процесі формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників.....	16
Береснева А. І., Полєвікова О. Б. Особливості формування художньо-предметних дій у ранньому віці.....	18
Богдан Т. М., Смолянюк Ю. М. Програма економічного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	22
Боднар С. В., Миркович І. Л. Development of young learners' communicative skills in english.....	24
Бойко С. П. Практичне забезпечення формування соціальної компетентності дошкільників засобом дидактичної гри.....	27
Борова В. Є. Компетентнісний підхід до педагогічного коригування звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку.....	30
Бужина І. В., А. Войчек Засвоєння норм і правил суспільної поведінки.....	33
Бужинская Н. А. Ситуаційно-інтерактивне моделювання як средство виховання безпечного поведіння у дошкільників з інтелектуальною недостатністю.....	35
Буздуган О. А. С. Воробйова Патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку, як консолідуєчий чинник розвитку сучасного українського суспільства.....	37
Варварук М. М. Забезпечення наступності між закладом дошкільної освіти і початковою школою у формуванні діалогічної компетентності.....	39
Василенко С. М. екологізація освіти обдарованих дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.....	42
Вершиніна Л. М. Технологія проектного навчання у процесі формування екологічної культури під час вивчення природознавства.....	45
Візнюк В. В. Кросплатформені сервіси у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	48
Войтук Т. П., Полєвікова О. Б. Теоретичне обґрунтування проблеми інклюзивної освіти дошкільників.....	50
Воскобойнік О. М., Цюпак І. М. Соціальна компетентність дошкільників: сутність поняття.....	53
Геворгян Ф. А., Просенюк А. І. розвиток емоційно-вольової сфери особистості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в процесі професійного становлення.....	56
Голобородько Є. П. Адреса успіху.....	59
Горожанкіна О. Ю. Формування виконавської майстерності в контексті підготовки майбутніх учителів музики.....	62
Дем'янчук А. С. Підготовка майбутніх педагогів до використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності.....	64
Діброва І. О. Компетентнісно-зорієнтоване навчання курсу «Теорія систем і системного аналізу».....	67
Дубешка Н. Р. Фробель-адаптація в контексті сучасності Біларусі і ва Україні.....	71
Дудніченко О. С. Використання художньої літератури в психолого-педагогічному супроводі формування культуромовної особистості майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	73
Євстуніна Ю. В. Риторичні аспекти підготовки сучасного менеджера.....	75
Єленич Т. В. Теоретичні основи навчання дітей творчих розповідей.....	78
Жилкіна Є. О. Формування граматично правильного мовлення дошкільників як педагогічна проблема.....	81
Жученко Т. М. Сучасні технології мовної освіти дошкільників.....	84
Іванчук С. І. Проблема виховання культури споживання у дітей дошкільного віку в контексті сучасних освітніх підходів.....	87

Івсршинь А. Г. Формування культурної компетентності майбутніх вихователів в освітньому процесі вишу.....	90
Ігнатенко Т. П., Цюпак І. М. Специфіка ознайомлення дошкільників з українськими народними традиціями.....	92
Інжестойкова В. О. Творчість як умова створення дітьми 6-го життя живописного художнього образу в малюнках.....	95
Капраль К. М., Косенко Ю. М. Інноваційний потенціал вихователя: змістова характеристика.....	98
Качанова О. А. Термінологічне поле гуманної педагогіки.....	101
Квакуша В. М., Полевікова О. Б. Особливості розвитку словника дітей.....	104
Кирста Н. Р., Чупахіна С. В. Формування інформаційної культури майбутніх педагогів як орієнтир на готовність до діяльності в умовах інклюзивного навчання.....	107
Кічук Н. В. Професійна підготовка фахівця у системі вітчизняної вищої освіти: європейський вимір.....	111
Княжева І. А. Гуманістичні технології у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до соціально-морального розвитку дітей.....	113
Ковшар О. В. Особливості професійної діяльності вихователя-тьютера.....	117
Колісник А. Г. Педагогічна практика в системі дошкільної освіти.....	120
Коломоєц Н. Г., Цюпак І. М. Особливості керівництва музично-театралізованими іграми дошкільників.....	122
Комогорцева Т. М. Узагальнення математичних знань як засіб інтелектуального розвитку дитини.....	124
Компаній О.В. Методологічні підходи у векторі формування текстотворчих умінь молодших школярів на завершальному етапі початкової мовної освіти.....	127
Коноз О. Б. Розвиток інклюзивної освіти в Україні в 90-х роках ХХ століття.....	130
Коргун Л. М. підготовка майбутніх педагогів до реалізації інклюзивної освітньої моделі.....	133
Косенко Ю. М. Організаційно-педагогічні умови формування професійно-етичної культури вихователя.....	136
Костюхіна Л. В. Психолого-педагогічний супровід формування професійно-методичної і музичної спрямованості особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	139
Котик Т. М. Науковий потенціал української дошкільної лінгводидактики як провідна умова функціонування наукової галузі.....	142
Крайнюкова Н. В. Сучасні технології мовленнєвого та креативного розвитку дошкільнят.....	147
Криль А. В., Руденко Ю. А. До проблеми розвитку експресивного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами фразеологічних зворотів.....	150
Крутій К. Л., Зданевич Л. В. Підготовка майбутніх вихователів до запровадження освітньої практики «ANJI PLAY».....	153
Кузіна С. Сенсорний розвиток дітей раннього віку в образотворчій діяльності (з використанням ідей М.Монтессорі).....	156
Куценко П. М. Дослідження проблеми зв'язного мовлення в дошкільній лінгводидактиці.....	159
Лазаренко А. В. особливості застосування сучасних педагогічних технологій у практику закладу дошкільної освіти з метою навчання і виховання дітей дошкільного віку.....	162
Листопад О. А., Моціц І. П. Гендерне виховання старших дошкільників в закладах дошкільної освіти.....	165
Листопад Н. Л., Фортунова Н. І. Інформаційна культура вихователів закладів дошкільної освіти.....	168
Литвиненко І.І., Полевікова О.Б. Художньо-мовленнєва діяльність дитини дошкільного віку як наукова проблема.....	170
Літовченко О.В. Специфіка проведення логопедичних занять при заїканні.....	173
Лукіячук А. О., Просенюк А. І. Ідеї екологічного виховання дітей дошкільного віку у працях К. Д. Ушинського.....	176
Луценко І.О., Поворознюк С.І. Особливості формування активно-патріотичної позиції дітей старшого дошкільного віку з родин учасників АТО та внутрішньо переміщених осіб засобами українських народних казок і легенд.....	178
Маковецька Н. В., Конох О. Є. Особливості впровадження дистанційної форми освіти майбутніх фахівців галузі туризму та готельно-ресторанної сфери.....	182
Маліновська Н. В. Гра як засіб формування навичок письма у дітей передшкільного віку.....	184
Малієнко А. О. Специфіка організації освітнього простору дитини з порушеннями опорно-рухового апарату.....	187
Мардарова І. К., Майданюк Ю. Р. Формування сенсорної культури дошкільників у процесі ігрової діяльності.....	190

Мардарова І. К., Дудецька Т. С. Розвиток фізичних якостей старших дошкільників засобами рухливих ігор.....	193
Марченко М. Є., Руденко Ю. А. Проблема формування риторичної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у сучасній практиці вищої школи.....	195
Мельник Н. І. Пріоритети професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в Європі.....	198
Міщенко В. П. Порухення лексико-граматичного боку мовлення у дітей дошкільного віку.....	203
Монке О. С., Костенко А. М., Лькевич А. О. Етнопедагогічний контекст ігрової діяльності в освітньому процесі ЗДО.....	206
Московчук Н. М. Рівні сформованості україномовної професійно-комунікативної компетенції майбутніх іноземних фахівців технічних спеціальностей.....	211
Насляні Л. Г., Цюпак І. М. Особливості впровадження проектного методу в діяльність закладу дошкільної освіти.....	212
Недодатко Н. Г. Формування ціннісних орієнтацій у дітей дошкільного віку.....	214
Непомняща І. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців ЗДО: психолого-педагогічний супровід.....	216
Обуховська О. Ю. Інноваційні форми організації роботи з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.....	219
Острианська А. В. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку засобами мнемотехніки.....	222
Павелків К. М. Іншомовне кейс-навчання майбутніх фахівців соціальної сфери.....	225
Панченко А. В. Розвиток мовлення дошкільників засобами масової інформації.....	228
Передрій Г. І., Цюпак І. М. Феномен поняття «культура здоров'я».....	231
Петухова Л. Є., Анісімова О. Е. Фребельпедагогіка як сучасний напрям інноваційної професійної освіти.....	234
Петухова Л. Є., Чепурна С. П. Психолого-педагогічний аналіз поняття «професійна самопідготовка майбутнього вчителя початкової школи».....	237
Піскунова А. О. Комплексний підхід до організації роботи з дітьми із особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти.....	240
Полевикова О. Б. Бібліометричний профіль google scholar як свідчення наукової елітарності Аллі Богуш.....	242
Попова О. В., Стародубенко О. О. Навчання перекладу безеквівалентної лексики як об'єкт методологічних досліджень.....	246
Просенюк А. І. Оцінювання у процесі формування педагогічної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	248
Пяцько Ю. С., Полевикова О. Б. Обґрунтування педагогічних умов виховання інтересу до змісту художнього твору в дітей старшого дошкільного віку.....	250
Рожанська Л. С., Цюпак І. М. Організація та скологізація розвивального середовища закладу дошкільної освіти.....	253
Романюк С. З. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних практик.....	255
Русалкіна Л. Г. Стан сучасної англійської підготовки майбутніх лікарів у медичних ЗВО.....	259
Савінова Н. В. Організаційні форми у концептуальній схемі формування та розвитку нормативного мовлення дошкільників з тяжкими порушеннями мовлення.....	260
Савченко Л. О., Кулинка Ю. С. Вивчення проблеми створення арт-маркетингової діяльності у закладах вищої освіти.....	263
Садова Т. А. Синергетичні засади педагогічної взаємодії викладача і студентів.....	265
Саф'ян К. Ю. Вивчення проблеми використання народної іграшки як засобу розвитку пізнавального інтересу старших дошкільників.....	269
Скоробатюк Н. М., Степанишина О. І. Готовність майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.....	272
Сомик О. О., Полевикова О. Б. Методичні підходи до розв'язання проблеми мовленнєвого самовираження дошкільників.....	274
Столярчук Н. В. Реалізація культуруносної функції мовлення дітей дошкільного віку в народознавчій роботі.....	277
Стягунова О. О., Нікітюк К. В. Методика «лялька як персона» в роботі з дітьми уразливих категорій.....	280
Телешкан І. А., Соцька О. П. Пошуково-дослідницька діяльність як засіб формування еколого-валеологічної свідомості у дітей передшкільного віку.....	283

Тесленко С. О. Образ рідного слова в лінгводидактичній спадщині Алли Богуш	287
Туржавська А. В. Методичні основи навчання грамоти дошкільників за методикою М.Монтессорі... ..	290
Цимбалару А. Д. Експериментальна освітня програма розвитку дітей у передшкільний період «окрилення».....	293
Чередніченко С. В. А. М. Богуш про реалізацію культурологічної складової змісту дошкільної освіти в процесі ознайомлення дітей з художнім словом.....	296
Чуднівєць Д. О. Логічні блоки Золтана Дьєнеша як засіб забезпечення ефективності освітнього процесу в дошкільлі.....	299
Чучман О. К. Оцінно-етичні судження як компонент художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників.....	302
Швець Т. С., Соцька О. П. Мистецькі виміри розвитку художньо-естетичних здібностей дітей.....	305
Шевченко Ю. І., Косенко Ю. М. Професійно-етична культура вихователя: змістовна характеристика.....	308
Шурда Ж. І., Полевікова О. Б. Реалізація завдань мовленнєвого розвитку дітей шостого року життя на інтегрованих заняттях.....	311
Щищак Н. Ю., Цюпак І. М. Основні чинники формування гендерних відносин дітей старшого дошкільного віку.....	315
Яницька О. Ю., Іванюта О. В. Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів в умовах навчання за ECTS.....	318
Чжан Ябин Аналіз помилок у загальних словах «阿» та «呢» для іноземних студентів.....	321
Ян Юань Застосування ігор у викладанні китайської мови іноземцям.....	324

та використання інновацій в освітній діяльності демонструє тенденцію до зміни традиційних форм, методів та засобів підготовки майбутніх фахівців до практичної діяльності. Ще однією інноваційною формою організації навчальної діяльності студентів є групова робота, яка дає змогу поєднати традиційні засоби навчання (дидактичні матеріали «Дари Фребеля») з сучасними (інтерактивна дошка). Така системна робота дозволяє активізувати пізнавальну діяльність, підвищити рівень креативності, творчого підходу до майбутньої професійної діяльності [3, с. 37].

Таким чином, реалії сьогодення вимагають від вищої школи підготовки фахівця, здатного не тільки передавати необхідні знання дітям, але й виховувати компетентних людей, які можуть чітко та вільно орієнтуватись у реаліях сучасного життя. Це потребує використання історичного досвіду та розробки нових концепцій освіти, створення умов для виявлення і розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів та постійного вдосконалення їхньої педагогічної майстерності. Рациональне поєднання напрацювань минулого і сучасного в національній освіті, компаративний аналіз та реалізація кращих європейських освітніх досягнень може створити можливість побудови якісної, ефективної моделі освітнього процесу [2, с.2].

Процес упровадження фребелівської концепції розуміється нами як усвідомлення алгоритму системи взаємопов'язаних дій, що полягають в аналізі цілей, можливостей; виборі форм, методів та засобів навчання, що забезпечують досягнення високої ефективності професійної діяльності.

References

1. Anisimova, O. E. (2013). *Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do vprovadzhennya pedahohichnykh idey F.Frebelya* [Preparation of future preschool teachers for the implementation of F. Frebel's pedagogical ideas]. Extended abstract of candidate's thesis. [in Ukrainian].
2. Petukhova, L.E. (2007). *Novitni pidkhody do formuvannya profesiynykh kompetentsiy maybutnikh fakhivtsiv doshkilnoyi ta pochatkovoyi osvity* [New Approaches to Forming the Professional Competencies of Future Specialists in Preschool and Primary Education]. *Pochatkova shkola*. [in Ukrainian].
3. Petukhova, L.E., Anisimova O.E. (2019). *Vykorystannya dydaktychnogo materialu «Dary Frebelya» v roboti z ditmy doshkilnogo viku*. [Using of didactic material "Gifts of Frebel" in work with children of preschool age. Methodical guide for students of higher education institutions, institutions of the postgraduate education system] *Kherson, Borysfen-Pro* [in Ukrainian].
4. Spivakovskyy O. V. (2011). *Do otsynuyannya vzayemodiyi u modeli «vykladach-student-seredovyshche»* [Towards evaluation of interaction in the model "teacher-student-environment"]. *Nauka i osvita*. [in Ukrainian].

Петухова Любов Євгенівна

доктор педагогічних наук, професор,

декан педагогічного факультету,

Херсонський державний університет, Херсон, Україна

Чепурна Світлана Павлівна

аспірантка кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,

Херсонський державний університет, Херсон, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА САМОПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»

Ключові слова: самопідготовка, самоосвіта, самовиховання, професійна самопідготовка.

Перетворення всіх ланок сучасного освітнього середовища вимагає від майбутнього фахівця високого рівня розвитку компетентностей та професійної самопідготовки. Самоактуалізація, самоорганізація, саморозвиток майбутнього педагога відбувається на протязі

всього життя, а рушійними силами цього є процеси самовиховання, самоосвіти та самопідготовки. Тому основними завданнями формування особистості майбутнього вчителя початкової школи виступають формування в нього мотиваційної сфери до майбутньої професії, бажання до самовдосконалення та самоосвіти.

Проблема самопідготовки майбутніх вчителів початкової школи стала актуальною в умовах комп'ютеризації, де студент, майбутній педагог, повинен швидко орієнтуватися в потоці інформації. Сучасна освітня система вищої школи вимагає від майбутнього фахівця постійного самовдосконалення знань. Сьогодні перед молодим поколінням постає велика кількість послуг отримання інформації для самопідготовки та самовдосконалення себе, як майбутнього фахівця та професіонала. Але головною з них є безперервна та постійна самоосвіта та самовиховання, що і є визначальним для активної особистості. Самоосвіта та самовиховання є першоджерелами для розширення, удосконалення, поглиблення знань, здобуття професійної педагогічної майстерності. Тому самопідготовка майбутнього педагога має стати для нього потребою життя, внутрішнім стимулом. Ще Я. Коменський стверджував: «Альфою та омегою нашої дидактики нехай буде: пошук та відкриття способу, при якому б вчителі менше навчали, а учні більше б вчилися» [3]. Досліджуючи психолого-педагогічну літературу та словники з обраної проблеми нами було з'ясовано, що питання самопідготовки педагога бере свій початок ще з класичної педагогіки (Сократ, Арістотель, Ф.-А. Дістервег, Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинський, К. Ушинський), зарубіжної спадщини (І. Герде, В. Оконь та ін.) та вітчизняної педагогічної думки (В. Буряк, В. Козаков та ін.).

Так, З. Садовнича наголошує на тому, що успіх самопідготовки багато в чому залежить від ефективності проведеного заняття. Чітке пояснення матеріалу, враховуючи індивідуальні особливості дітей, його закріплення, коректно сформульоване завдання гарантують високий рівень засвоєння дитиною програмного матеріалу, а отже і якісну і швидку самопідготовку [10, с. 16].

Основними вимогами до дитини під час самопідготовки за З. Садовничею, є самостійність; старанність; раціональне та економне використання часу [10, с. 16].

Цієї ж думки дотримується в своїх роботах Н. Крупська: «Потрібно щоб учневі була зрозуміла ціль завдання і ця ж ціль надихала його. Тоді він зможе з захопленням виконати дуже багато не цікавої, але корисної роботи» [7, с. 139]. Таким чином, можна стверджувати, що самопідготовка студента буде ефективною тільки в тому випадку, коли він буде чітко розуміти завдання, керуватися при підготовці лише внутрішніми стимулами та прагнути отримати якісний результат своєї діяльності.

Поняття «самопідготовка» у словнику української мови, у тлумачному словнику української мови Єфремової Т., великому тлумачному словнику російської мови Кузнєцова А. трактується, як самостійна підготовка до чого-небудь [2, с. 42; 5]. На думку Куницької О., самопідготовкою є педагогічно скерована самостійна пізнавальна діяльність учнів. Вона характером контактів із педагогом, яка передбачає виконання завдань; закріплення вмінь та навичок, набутих на уроках; поглиблення знань з окремих предметів [8, с. 16]. В короткому термінологічному словнику Аніщева О. та Смоляна Н. поняття професійної самопідготовки компетентності фахівця. Професійна самопідготовка складається з процесів самоосвіти і самовиховання [1, с. 61]. Складовими професійної самопідготовки є самовиховання і самоосвіта.

Питання самовиховання особистості є проблемою дослідження не тільки педагогічної науки, а й психології, філософії, соціології та ін. Самовиховання можна вважати одним з найдавніших, але завжди актуальних досліджуваних питань психолого-педагогічної науки та практики. Аналіз літературних джерел свідчить, що у психолого-педагогічній літературі немає єдиного погляду на те, що собою являє самовиховання. Дослідженням процесу самовиховання займався чимало вчених класичної педагогіки таких, як П. Блонський, М. Монтесорі, А. Макаренко, П. Каптерев, К. Ушинський, В. Сухомлинський та ін.

Вагомий внесок в розвиток теорії та практики самовиховання внесли Й. Гете, О. Суворов, К. Ушинський, Л. Толстой, А. Чехов та ін. Завдяки своїй педагогічній діяльності та власному прикладу вони довели, що один з найважливіших факторів становлення особистості є процес самовиховання. А. Арет, самовиховання розуміє, як освітньо-виховну роботу особистості. Л. Гордєєва вважає, що самовиховання - це прагнення людини виховати себе і діяльність із здійснення цього прагнення. С. Єлканов розглядає самовиховання як свідому цілеспрямовану діяльність людини з удосконалення своєї особистості. А. Ковальов так характеризує поняття «самовиховання» - це свідомо планомірна робота над собою, спрямована на формування таких якостей особистості, які відповідають вимогам суспільства та особистій програмі розвитку. Дуже широко охарактеризовує самовиховання А. Кочетов - це свідомість, яка керує самою особистістю, саморозвиток, у якому в інтересах суспільства і самої особистості планомірно формуються якості, властивості, сили і здібності людини, причому функції виховання поступово передаються вихованцю [9].

Наступним складовим компонентом професійної самопідготовки майбутнього вчителя початкових класів є процес самоосвіти. Поняття «самоосвіта» увійшло до педагогічного обиходу у 30-60-х рр. XIX століття [4, с. 76]. В українському педагогічному словнику академіка С. Гончаренко самоосвітою є освіта, яка набувається у процесі самостійної роботи без проходження систематичного курсу навчання в стаціонарному навчальному закладі. Самоосвіта є невід'ємною частиною систематичного навчання в стаціонарних закладах, сприяючи поглибленню, розширенню і більш міцному засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення літератури. Джерелами самоосвіти служать також засоби масової інформації. Важливу роль у формуванні навичок самоосвіти відіграє школа [6, с. 296].

Самоосвіта - освіта, яка одержується самостійно, поза будь-яким навчальним закладом, без допомоги вчителя. Самоосвіта вимагає від суб'єкта бачення життєвого сенсу в навчанні; свідомого визначення мети; здатності до самостійного мислення, самоорганізації та самоконтролю. Д. Писарев наголошував, що «справжня освіта є самоосвіта і, що вона починається тоді, коли людина прощається з усіма школами» [11, с. 409].

В контексті професійної компетентності сучасного педагога самоосвіта це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення. Вона є основним чинником формування педагогічної компетентності й утворюється з дослідження та удосконалення передового педагогічного досвіду, шляхом самоосвітньої діяльності [9]. Узагальнюючи наукові підходи вчених до тлумачення ключових понять проблеми можна зробити висновок, що «професійна самопідготовка» - це педагогічно організована самостійна діяльність учня (студента) яка передбачає удосконалення та розширення знань і вмінь набутих на уроці (занятті) для підвищення власної професійної компетентності шляхом систематичної самостійної діяльності. Складовими професійної самопідготовки класів є самовиховання і самоосвіта.

References

1. Anishchenko, O. V., Smolyana, N. V. (2012) Teoretichna I vurobnucha pidgotovka v profesiynuh shkolah [Theoretical and industrial training in vocational schools: a short vocabulary]. Kyiv, Ukraine, 103.
2. Bilodid, I. K. (1980) Slovnuk ukrainskoyu movu [Dictionary of the Ukrainian language (Vols. 11)]. Kyiv, Ukraine: Scientific thought.
3. Cosmichna, R.M. (2003) Buhgalterskiy oblik [Accounting: Educ. tool]. Kyiv, Ukraine: Higher school, 174.
4. Dubaseniuk, O.A., Ivanchenko, A.V. (2002) Pedagogichnyy posibnik [Pedagogy Workshop: Tutorial]. Zhytomyr: Zhytomyr. state. ped. Univ., 482.
5. Efremova, T. F., (2000) Tlumachnyy slovnuk Efremova [Ephraim's Interpretive Dictionary]. Kyiv, Ukraine.
6. Goncharenko, S. (1997) Ukrainskuy pedagogichnyy slovnuk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv, Ukraine: Lybid, 376.
7. Krupskaya, N.K. (1980) Pedagogichni prazi [Pedagogical works]. Moscow, Russia. [in Russian].
8. Kunitskaya, O.P. (2014) Samopidgotovka yak zasib stvorennya optimalnyh psuhologichnyh ta pedagogichnyh ymov dlya individualnogo rozvutky [Self-preparation as a mean of creating optimal

psychological and pedagogical conditions for the individual development to students (guidelines). Kharkiv, Ukraine, 32.

9. Orzhekhovskaya, V.M., Khilko, T.V., Kirilenko, S.V. (1996) Posibnuk samoosvita [Self-education guide]. Kyiv, Ukraine.

10. Sadovnichaya, Z. F. (1988) Organizaziya ta metodu robotu v grupi podovzhenogo dneva [Content, organization and methods of work in the extended daygroup]. Moscow, Russia: Enlightenment, 79.

11. Yarmachenko, M.D. (2001) Pedagogichnui slovnuk [Pedagogical Dictionary]. Kyiv, Ukraine: Pedagogical Thought, 516.

Анастасія Олександрівна Піскунова,
вихователь-методист, Антонівський ясла-садок № 53 «Сонечко»
Херсонської міської ради, Херсон, Україна

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: інклюзивна освіта, діти із особливими освітніми потребами, заклад дошкільної освіти.

Головною метою соціального розвитку сучасного суспільства є повага до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повну інтеграцію у соціум усіх верств населення, в тому числі й осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Головне прагнення людей з обмеженими можливостями – бути незалежними, а це значить мати змогу жити, як усі. Філософія незалежного життя орієнтує людину, в якій є інвалідність, на те, що вона ставитиме перед собою такі ж завдання, як і будь-який інший член суспільства. Важливо пам'ятати, що людям з інвалідністю, особливо дітям, часто важко бути незалежними, тому що суспільство просто не готове сприймати їх такими, як вони є.

Сьогодні саме людина з обмеженими можливостями змушена адаптуватися до навколишнього середовища, хоча досить лише змінити логіку, і тоді це вже завдання суспільства – «адаптуватися до особливостей громадян». Особливий наголос робиться на групі дітей з інвалідністю, які є найвразливішою категорією і потребують не лише матеріальної допомоги та підтримки від держави, а й сприяння у здобутті відповідної освіти, професійних знань, працевлаштування, медичних і культурних послуг.

Окремі аспекти проблеми інклюзії висвітлено в працях українських науковців О. Ільїної, А. Колупаєвої, О. Мартинової, С. Миронової, О. Миськів, О. Мовчан, О. Полякової, Т. Самсонової, Н. Софій, О. Столяренко, В. Синьової, П. Таланчука, Є. Тарасенко, Н. Шаповала, А. Шевцова. Реалізуючи завдання максимально можливої соціалізації дітей-інвалідів, варто постійно шукати нові підходи до реабілітації дітей з обмеженими можливостями. В практичній роботі психологи та педагоги (Є. Фромм, Є. Берн, Є. Гарднер, А. Менегетті, М. Осоріна, Є. Лисіна, О. Петрова, Р. Азовцева, Т. Зінкевич-Євстигнєєва) використовують різноманітні методи та техніки корекційної роботи: ігрову, пісочну, арт-терапію, логопедичні та розвивальні заняття, танцювально-рухову терапію, альтернативну комунікацію.

Вагомим фактором соціалізації є дошкільний освітній заклад. У нашому суспільстві довго домінувала установка на виховання і навчання дітей з особливими потребами в рамках державної системи спеціальних шкіл і закладів інтернатного типу. Це, на думку спеціалістів, призвело до створення кризової ситуації, для якої характерні: соціальне «маркування» (стигматизація) — як дитини з дефектом; штучна ізоляція в особливому соціумі, яка найчастіше не сприяє подальшій адаптації в суспільстві; майже повне виключення сім'ї з процесу виховання і навчання дитини з особливими потребами; жорсткість і безваріантність форм отримання освіти у системі спеціальних закладів [3, с. 61].

Сьогодні наша держава незворотно рухається до інклюзивної освіти. Тож виникла необхідність у консолідації зусиль всіх фахівців сучасної дошкільної освіти: педагогів,